

Előfizetési árak
 egész évre 4 forint, félévre 2 forint,
 negyedévre 1 forint
Egyes szám ára 8 kr
 hirdetések mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden osz-
 törtökön.

Felelős szerkesztő:
ENDRE JÁNOS

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 hová a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Kéziratok vissza nem adatra

Kiadóhivatal: Árpád-ut 20.
 hová a lap anyagi részét illető közle-
 menyek és előfizetési penzek küldendők
Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL

UJPEST-ÉS KÖRNYÉKÉNEK TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAPJA.

Tisztujtás Ujpesten.

A községi előljáróság tagjainak mandátuma folyó évi december havában lejár, tíz községi képviselő tagé pedig már lejárt a nyár derekán. Választ tehát Ujpest község közönsége december hó folyamán öt választó kerületben 10 képviselőtestületi tagot és minden kerületben 1 póttagot, aztán községi bírót, törvénybíró, pénztárnokot, közgyámot és 10 esküdtet.

Velünk együtt mindenki, a ki Ujpest jölétét szíven hordja, ezen választást fontosnak s ezért meggondolni valónak tartja.

Ha ez a választás új dolog lenne, ha erről nem beszéltünk volna álló egy esztendeig, úgy osztanók laptársunknak a „Társadalmi Lapok”-nak abbéli aggodalmait, hogy „a bírói és egyéb tisztségeknek arra alkalmas egyénekké való betölthetése, a községi képviselőtestület tagjainak érdem, tehetség és rátermettség szerint való megválasztása sokkalta nehezebb” lenne, mint „bárhol másutt széles e hazában.” De nehezebb tartanók a választást akkor is, ha megállhatna laptársunknak azon következtetése, hogy mert a község alig néhány évtizede áll fenn, törzssőkös lakossága még alig lehet és a hosszabb vagy rövidebb idő óta megtelepedett polgárok nem ismerhetik egymás jó és rossz tulajdonságait, egymás képességeit és törekvéseit.

Ez a következtetés hamis.

Azt, hogy évtizedek alatt ne lehetne valakinek a multja és jelleme, képességei és valamely tisztségre való ráter-

mettsége felől teljesen tisztában lenni? — ismételjük — ezt az oda vetett állítást tagadásba kell vennünk, Ujpestre aplikálva pedig az aplikáló teljesen tájékozatlanságának, ismerethiányának és annak tudható be, hogy ő „a legalapobb képzettségű s a társadalmilag legkiválóbb emberek tanyájául szolgáló szűkebb körön” kívül nem forog, azontúl látni nem tud vagy nem akar, ellenben meglát olyas valomit, a mi nincs: a községi politikának — mint ő mondja — legveszedelmesebb ellenségét: a czimboraságot.”

Ezt az utóbbi vádat különben minden ellenzék alkalmazni szokta, hogy saját ideáit diadalra juttassa; ez már általános és országos divattá fejlődött szójáték melylyel az uralkodó rendszert, ha az j. is, a nagy közönség szája ize szerint tetszetősen korholni lehet. Azért ezt a vádat Ujpest község ezidőszerinti vezetőségére alkalmazva a „Társadalmi Lapok” részéről komolyan nem vesszük, mint a hogy komolyan nem vettük a választás fontossága érdekében elszórt frázisait sem.

Ezeknek előrebocsátása után konstatálhatjuk, hogy Ujpesten a községi választás, — dacára, hogy a község még nem áll fenn évszázadok óta, sokkalta könnyebb dolog lesz, mint azt a „Társadalmi Lapok” gondolja. Dacára, hogy évszázadok óta fenn nem áll, igenis, vannak oly emberei, a kiket ismerünk, a kiknek ismerjük törekvését, képzettségét s a községi tisztségekre való rátermettségét.

Avagy kétségbe vonhatja valaki

Volfner Tivadar országgyűlési képviselőnk képzettségét, képességét és a községi képviselőségre való reá termettségét?

Lehet szó Illek Vincze esperes-plébános képessége ellen?

Az a Winternitz Gyula nem értelmes, tehetséges, önálló gondolkozásu iparos-e?

Ezeknek mandátumuk lejárt, nem választhatók ők be ismét?

Friedmann Ármán a bankigazgató, Dr. Seligmann Jenő az orvos, Dezső Lajos a miniszteri tisztviselő, nos, ezek az urak nem foglalhatnak helyet a képviselőtestületben?

Csepreghy Pál iparos, a ki minduntalan jelét adja annak, hogy Ujpest jöléte, nem közönyös dolog előtte, Korponay Ödön a tisztviselő, Lorbersbek Kálmán a vendéglős és ezidőszerinti községi esküdt, nem tevékeny, jó indulatokkal bíró egyének-e?

Czipauer János az ácsmester, Dr. Héderváry Ernő az orvos, Bajusz Bálint az iparos, nem bírnak-e tisztességgel, értelemmel, kellő önállósággal arra, hogy képviselők lehessenek?

És végül Gligorescu Ágoston a miniszteri tisztviselő, Pótz Mihály az iparos és Hlavacssek István a tanító, nem azok az egyének-e, a kik józanul tudnak gondolkodni, a kik a község érdekét, jölétét előmozdítani tudják és akarják?

Ime, nincs szükségünk lámpásra, hogy megtaláljuk az új képviselőket, nem kell bebötnanunk a „szűkebb körök”-be, hogy onnan egészsítsük ki képviselőtestületünket.

A „KÖZÉRDEK” TÁRCZÁJA.

Szerelmi dalok Jolánhoz.

I.
 Új életre ébredt szívem,
 Nagy boldogság int felem,
 A mit oly soká kerestem,
 Végre mégis megteletem!

Szép szemekben nefelejtset,
 Mézes eper-ajkakon,
 Szűz szemérem búvarázsát,
 Liljom-tiszta lombokon

És egy keblét angyal tisztát,
 S a kebelben hű szívet:
 Boldogságom s örömbömben,
 Még a lelke is nevet.

II.
 Csendes éjjel irigyelj meg,
 Hón szeretve vagyok én,
 Kérlek téged, van-e nagyobb
 Údv a földnek kerekén?

Megvallom a csillagoknak,
 Ezt az edes érzetet,
 S a felhőknek, melyek lassan,
 Szegik át a kék eget.

A csillagok úgy ragyognak,
 Miként fényes kék szemek,
 De nekem nincs több csillagom,
 Csak mely mondja: „Ó szeret”.

Köszeghy Árpád

A zene történetéről.

Irta: Köszeghy Árpád.

A zene a legkesőbb kezdet óta — az idő alkalma szerint — valódi művészetté fejlődött és mint határozott műveszi ág ki küzdte jogait.

A keresztényi hierarchiában történt a művészetek újraszülése.

A művészet és az okori classicusok tudománya a római birodalom összeült romjai közt lelta síját; amide azok maradványait tudós szerzetesek nagy fáradsággal előkeresték és csendes titoktartásban a jövő nemzedék számára megőrizték. A művészet és tudomány tehát a római birodalom elpusztulása után biztos menedékhelyet talált a kolostorokban élő szerzeteseknél.

A zeneművészetet először az isteniszteleteknek találkoznunk és így bátran állíthatjuk, hogy a keresztény templomok csarnokaiiban született meg; mert a zenet, azaz a mi felfogásunk szerint a hangok művészetét, megdönthetetlen szabályai szerint empirikus és spekulatív tudományokból képzett systemán alapszik nem ismertek az ó-korbeli classicusok. Különben, ha már az ó-korban ismertek volna a tulajdonképeni zeneművészetet, akkor bizonyára akadnának a római irodalomban zene-tudományra és általában a zenén alapuló iratokra, mint akadnunk a római és görög korszakban írt költészetre, színművészetre és a művészet több ágazatára.

Igaz ugyan, hogy van szó a classikus szer-

zőknek a hangtudományról és énekesekről, de a hangtudomány ketségkivűli a recitatív éneklésre és inkább epikai s lyrai költemények elszavalására vonatkozik, énekesek alatt pedig a rospodisták (vándor declamátorok) értendők.

A görögök és romaiaknak csupán két hangszerük volt, u. m. lyra (laut) és a fuvola. Az egyiptusok csak a harfa ismertek; minden más hangszert, mint a trombitát, puzont és a dobot harezi jeladásra és rohamjelzésre használták.

Midőn már a kolostorok és teplomok falai között bizonyos fokra emelkedtek a művészetek, akkor lassankent kiszivárogtak a nepeletbe is.

Az olasz hercegek udvaránál találjuk a kezdetet a zenedrámái művészetben fejlődő operái nemnek.

Teves felfogás az, hogy az opera a templomokban tartott passió-játékokból származott volna, melyeket még most is megtartanak a buzgó tirolok és bajorok; az opera az olasz hercegek udvaránál tartott ünnepi játékokból származott, melyekben a drámái hangulat dominált és a szöveget csupán a zene kivihető eszközeül tekintették.

Olaszországból kiindulva más civilizált országokba is elterjedt a zene, de csak Francia- és Nemetországban vert mely gyökeret.

Ennélfogva három nemzetiség főiskolája képezte ki magát a zenében és szerzett biztos és maradandó alapot; az olasz, a francia és a német. Sokáig össze volt forrva e két előbb,

Az előjárói tisztségek betöltése is tiszta dolog. Arra, hogy a bíró személyében változás álljon be, ok egyáltalán nincs. Lindt János bírósága alatt indultak meg a mindenkit kielégítő nagyszabású utczaburkolási munkálatok, úgy kívánja a közjó, hogy ő fejezze is be azokat. Máskülönb is érte a községi belügyigazgatást, főleg mert régen tisztviselője a községnek, előbb mint végrebajtó, később mint pénztárnok jól megfelelt hivatásának. A mi az egyesek megadóztatását illeti, befolyásával oda törekedett, hogy az adóztatás arányos, igazságos legyen. E téren jó szolgálatot tett ott, a hol tennie módjában volt. És végül vagyonos ember, benne tehát megtaláljuk az anyagi garantiát is. Alig hisszük, hogy a választó polgárság őt elejtene.

Hochbaum Jakab a terhes törvénybírói állást, a sokkal könnyebb esküdti állással szeretne feleserélni: helyébe, — véleményünk szerint, — Kárpáti József római kath. egyháztanács elnök, háztulajdonos lenne megválasztandó, a ki értelmes, higgadt gondolkodású egyén, a ki minden idejét hivatalának áldozhatja s a ki e mellett még vagyonos is, tehát anyagi felelősséget is nyújthat. Radics Dávid eddigi pénztárnok személye és hivatalos működése kifogástalan, tapintatos modora, előzékenysége és szerzett jártassága a pénztári teendők körül, őt ezen állásra továbbra is predesztinálják. Nem kívánatos a közgyámi állásban való változás sem. Busffy István eddigi közgyám jól beleéltte magát teendőibe, szorgalmas és lelkiismeretes egyén. Ellenben az esküdtek csoportja, — nézetünk szerint, — felfrissítésre szorul. Vannak az eddigi esküdtek közt olyanok, a kik a községhez felé sem járnak, mások pedig, a kik nem tudnak hivatásuk magaslatára emelkedni. Így Gerő Zsigmond, Kuthy István, Diamantstein Lajos, Lattisz János eddigi esküdtek, mint a kik minden alkalommal részt vesznek a községi belélet teendőiben és ott jó szolgálatot tesznek, nem ejtendőek el, míg a kimaradtak helyébe Konyha Géza

főv. tisztviselő háztulajdonos, Winkler Markus háztulajdonos, Krapp Mihály nyugdíjas tisztviselő háztulajdonos, aztán, a menyinyiben képviselőnek meg nem választatnék, Korponay Ödön és Hochbaum Jakab eddigi törvénybíró lennének megválasztandók, mint olyan egyének, a kik tiszta jellemmel bírnak, egészséges gondolkodásúak és idejükkel szabadon rendelkeznek.

Ha így fog kiegészítődni a képviselőtestület az előadottak szerint fog alakulni az előjáróság, akkor mindenki nyugodt lehet a felől, még a „Társadalmi Lapok” is, hogy a község vezetőségében a klikk-uralom lábra nem kaphat.

Ajánljuk figyelmébe a választó polgároknak a mondottakat.

Heti tájékoztató.

November 30 nap.

25. csütörtök. Katalin, gr. Sechenyi Ferencz megalapítja a nemzeti muzeumot 1802. Az »Ujpesti gyermekbarát-egyesület« gyermek felruházási ünnepelye este 7 órakor.

26. péntek. Konrád, Gyulai bemutatja Arany János művét »Toldy szerelmét« 1879.

27. szombat. Ákos, Goeben porosz tábornok győzelme Faidherbes fölött 1870.

28. vasárnap. Adventvasárnap, Peczely József ró meg halt 1792.

29. hétfő. Szaturnin, Mária-Terezia halála 1780.

30. kedd. Andrási Mommsen Tivadar, német történelvíró szül. 1817.

December 31 nap.

1. szerda. Eligius, Vörösmarthy Mihály, költő szül. 1800.

HIREK.

— **A királyné nevnappja.** Ő felsége a királyné nevnappja alkalmából f. hó 19-en d. e. 9 órakor a római kath. templomban ünnepélyes istentisztelet volt, melyet Illek Vincze esp. pléb. tartott fenyves segedlettel. Az ünnepélyes istentiszteleten az állami iskolák növendékei igazgatóikkal élőkön, a községi előjáróság részéről Lindt János bíró és nagyszámú közönség jelent meg. A királyné nevnappja alkalmával a középületeken kitűzték a nemzeti színű lobogót.

— **Az újpesti járásbíró kinevezését** — mint hiteles forráshól értesülünk — a hivatalos lap egyik legközelebbi száma publikálni

fogja, melyet követni fog a ministeri rendelet, hogy 1898. január 1-én az újpesti járásbíró-ság megkezdje működését.

— **Rakospalota község jövő évi költségvetésének** bővebb ismertetése következő számmunk hasábjain marad, amennyiben a szükséges adatok egynemelyiket eddig beszereznünk nem lehetett.

— **Bírójelöltek Ujpesten.** Első helyen Lindt János mostani bíró áll, a kinek sok híve van s a kinek e szerint megválasztatása ketségtelen. A második jelölt abból a bizonyos szűkebb körből került ki, a melynek a »Társadalmi Lapok« szerint legalaposabb képzettségű, társadalmilag legkiválóbb tagjai vannak. Ez Ugró Gyula honvedelmi ministeri tisztviselő, a ki azonban — mint halljuk — már is megköszönte barátainak a szíves jóakaratot és visszalepett leginkább azért, mert meggyőződött, hogy megválasztatása a mostani körülmények közt nagyon ketséges és főleg mert ily kilátások közt a választás izgalmaival a község belbekerjét megzavarni nem akarja. Végül Rakóczy Aladar fogyasztási főnök jelöltséget is említi egy-két hang. Köztük ő maga is. Kivüle még a Lövy Armin és fiai kereskedő czeg egyik beltagja is, a ki epés haragot hord kebleben a jelenlegi előjáróság ellen azért, mert szeszmanipulációi kiderítésére több az állami penzügyörög közegeit is igénybe vette. A líhező bosszu indította arra, hogy a szatocsokat tilkos erkezeletre hívja össze, a hol a megjelenteket Rakóczy Aladar mellett való állástoglalásra persvadiálta, jelentékeny anyagi áldozatokat is ajánlván fel. Hogy mi sikere volt kapacitáiónak, azt megmutatja a jövő, egyelőre azonban Rakóczy Aladar urnak gratulálunk az ilyen protektorhoz.

— **Helyreigazítás.** Lapunk múlt számában a kath. egyháztanács üeseről hozott tudósításunkban közöltük, hogy Illek Vincze esp. plébános 500 frinyi előlegel vett fel az egyház pénztárából. Az igazság erde-keben kijelentjük, hogy ez tövedesen alapszik, mert Illek Vincze esp. pléb. ezt igénybe nem vette, a mit a gyűlesen ki is jelentett.

— **A polgari leányiskola a fővárosi lapokban.** A fővárosi lapok néhány szenzaciót hajhászó organuma rossz akaratú besugár folytán e napokban az intézet igazgatójának intézkedéseivel foglalkozott. Mi tudjuk a forrást, hogy honnan erednek ezek az elferdített és gyűlölet hangján írt közlemények, és ezért nem is akartunk az ügygel foglalkozni, de miután már ez a dolog annyira nyilvános lett, hogy az intézet növendékei is tárgyalják a dolgot, kötelességünknek tartjuk az ügyet a maga tiszta valójában feltárni. Van az intézetnek két tanítónője, akik azért, mert az igazga-

az olasz zenevel, míg lassanként önállóságot vívtak ki maguknak. A többi nemzetiségek, mint a spanyolok, dánok oroszok ezekhez csatlakoztak s egyik vagy másik nemzetiség zeneirányát követik.

Az olasz zeneben legelőször a karenek fejlődött ki, mint az egyházi zene alapelve.

A 16-ik század legjelesebb zeneköltője és énekes Palesztina volt.

1624-ben került az első opera színre Velenczeben.

A francziáknál az egyházi zene teljesen hiányzott. Az operát Francziországban Mazarin bíbornok honosította meg és 1645-ben tartott az udvar előtt egy olasz társaság először előadást. A darabot »Finta Pazzo«-nak nevezték, szövegét Giulio Strozzi írta. A francziáknál a lyrikus zene az irányadó és e tekintetben mesterek Guonod Károly (»Faust, Romes és Julia«) Thomás Ambrus (»Hamlet, Mignon«) és Feliczián Dávid (»Lalla Rouhk«).

A francziáknál nagyon gyakoriak a paradizált operák is és ezek a megalapítójuk az operetteknek. Az operette nem más, mint franczia népszínmű. Sokan ugyan a vaudvilleket (a német »posse«-ját, a magyar »énekes bohózat«-át) tartják annak, valóban azonban az operette kezezi a francziák népszínművel. A francziák nem nevezik operetteknek, hanem opera comique-nak (vig operának). Az operette zene főjellemonása a könnyedség s általában pezsgő, vigelmű zene. Offenbach Jasáb e zene fajnak megalapítója és költői székkel megírt darabjainak, mint »Gerolsteini

nagyhercegnő«, Orpheus a pokolban, Hoffmann meséi operettek, továbbá »Faust« és »Tannhäuser« parodizált operák, dallamai csakhamar vi-zhangra találtak a franczia népnel. Utódja Lecocq Károly az operette zeneit vig operára emelte. (»Angot asszony leánya«, »Kis menyecske«, »Kisasszony feleségem«.) Az újabb operette zeneköltők között kimagaslik Planquette Róbert, a Corneville harangok genialis zeneköltője, ki a romantikus zeneirány követője. Baj, szépség, eredetiség és dallamosság jellemzik zenejét.

A német zene komoly, mely és magasztos jelleggel bír.

A 15-ik században orgonajátzóok leptek fel, a 16-ik században feltűnt Luther Marton reformátor, mint egyházi zeneköltő.

A 17-ik században Bach és Handel, a 18-ik században Mozart, (a kedves vig operák megalapítója) Haydn és Gluck, a 19-ik században Beethoven, Weber, Mendelssohn Schuman és Wagner tűntek fel, mint a zene kimagasló oszlopai.

Ha atpillantunk az opera történetén, észre vesszük, hogy Olaszországban, hol leghamarább fejlődött ki az opera, leggyorsabban is indult hanyatlásnak. Az egyedüli Verdi József az opera elítelője. Bellini, Donizetti és Roszini már nem élnek és az újabb generatio inkább a pillanatnyi hatásnak hódol és nem alkot maradandó becsű műveket.

A francziákról kevés a dramai zene. A híres Mayerbeer operái után Halevy »Zsidónője«, Auber »Porticzi némá«-ja és Massenet »La-

hor királya« említhetők csak, melyek dramai jelleggel bírnak.

A zene dramai opera fejlődésben van s a német zene irány fogja azt tökéletesíteni, mint azt Wagner Richard megkezdte és felépítette.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy a nemeteknél Strauss a keringő zene kiténő művelője és Souppé a hivatott operette zeneköltő. Végül, mint a magyar zene megalapítóját említem fel koszosur zeneköltőnk, Erkel Ferenczet. Halhatatlan művei elég tanubizonyosságot tesznek langeszeről. Egy »Bank-bán« »Hunyadi László«, »Brankovics György« mindmegannyi gyöngyei a magyar operának.

Doppler Ferencz »Ilka« operájával szintén általános elismerést érdemel.

Megemlítem még Mosonyi Mihályt, ki a magyar zeneit a maga tisztasága és eredetiségeben írta meg. »Almos« és »Ssep Honka« című operái figyelemre méltó művek. A magyarok újabban megpróbálkoztak a »magyar operette« írásával is, de ez sehogy sem sikerült, miután a magyar zene nem alkalmas komolyságánál fogva trivális dolgokra. Ha egy Erkel Ferencz támadna az operette teren is nálunk, ki a magyar operát oly nemesen és tökéletesen teremtette meg, talán akkor volna jogosultsága a magyar operettek is. Egyelőre azonban le kell mondanunk e reményről.

Végül azon óhajjal fejezem be ezen értekezésemet, hogy a magyar zene is mihamarabb azon polczra emelkedjek, mely biztossá teszi a külfölddel szemben az elsőseget.

tónó a rendet és pontosságot követeli, halálos ellenségevé szegültek és a bosszú hevében az igazgató intézkedéseinek mindenben ellenszegülnek, sőt az egyik az illem azon egyszerű szabályairól is megfélekedett, hogy jövedele akalmával, — mikor az igazgató a gyermekekkel foglalkozott, — köszönjön, amely illetlen magaviselet a gyermekek előtt is feltűnt. Erre persze az igazgató — hogy tekintélyét a gyermekek előtt megővje, bizalmas körlevélben felszólította a tantestületet arra, hogy iránta, főleg akkor, mikor a gyermekek előtt van kellő tisztelettel viseltesék. (Elég szomorú, hogy a polgári-iskolai tanítónőket a tiszteletudásra kell inteni. Szerk.) Erre persze a bosszúvágy és összeférhetlenségi viselkedés a tetőpontra hágott és a két jeles tanítónő a lapokhoz fordult, hogy az igazgatót gúnytárgyává tegyék és az iskola jó hírnevén csorbát ejtsenek. De ez a szent célnak nem sikerült nekik, mert az igazgatót mindenki igazságos volta és tapintatos működése, valamint kiváló műveltsége és szak-képzettsége folytán csak tisztelni és becsülni tanult, szívélyes modora miatt a növendékek a legnagyobb szeretettel veszik körül, míg a felsőbb iskola-hatóság csak elismeréssel adózik személye iránt, ki az intézetet oly magas szellemi és erkölcsi nívóra emelte. Az igazgatónőre cselzett bomba visszaesett azokra, a kik ezt feleje dobták, mert a közönség — a szerzett tapasztalatok alapján — nem szeretné, ha a két tanítónő nemes tulajdonsága gyermekeikre ragadna. Ezért kérjük a közoktatásügyi ministert, vizsgálja meg a dolgot alaposan és ne engedje azt, hogy két tanítónőnek ezen viselkedése miatt az iskola jó hírneve és tekintélye csorbát szenvedjen. Különben talál a minister ur Ujpesten sok hasonló esetre.

— **A fogyasztási ellenőr lemondása.** Varadi Ignác fogyasztási ellenőr, ki nyolcz éven keresztül nagy buzgalommal és lelkiismeretesen viselte ezen állást, — állásáról lemondott. Nem tudjuk, hogy nevezett ellenőrt mi készítette a lemondásra.

— **Draga a kenyér.** Az ujpesti sütők kartellit költötték és a kenyér és sütemény árát jóval felemelték, úgy hogy ez Ujpesten drágább, mint a fővárosban. Egy kiló kenyér ára: 16-18 kr., 6 drb. sütemény ára: 10 kr. és a mellett a sütemény kisebb is. Ez az állapot így tovább nem maradhat meg, mert a szegény nép ily módon meg kenyerre sem tud eleget ker-sni. A közönség előjárósága nagyon helyesen eszelekednek, ha a vidékről hozatna kenyeret, hogy ezáltal a szegény nép olcsóbb kenyérhez juthatna. A minél tudjuk a monori kenyersütő részv.-társaság sokkal olcsóbb kenyeret volna hajlandó szállítani, miként hogy Budapestre is olcsóbb és ízletesebb kenyeret szállít.

— **A nepkonyha megnyitása.** Az »Ujpesti izraelita négyelet« nepkonyhaja most vasárnap, azaz f. évi november hó 28-án nyílik meg. Sok szegény ember és gyermek várja a nepkonyha kapuinak megnyitását, hogy fájdalmas éhséget a jötekony emberbarátok áldozatkészsége folytán esillapítsa. Ha valaha, úgy az ideu, midőn az inség és a nyomor a tetőpontra hágott, áldas-os missziót teljesít a nepkonyha, a miert nem lehetünk elég nagy elismeréssel az »Ujpesti izr. négyelet« iránt, mely hosszú évek során át, mindig igaz emberbaráti szeretettel gondoskodik Ujpest szegényeiről vallásfelekezeti különbség nélkül. A nepkonyha a vaczint és Jozsef-utca sarkán levő néhai özv. Stern-fele házában lesz.

— **A gyermekek öröme.** Az »Ujpesti-gyermekbarát egyesület« ma csütörtökön este 7 órakor saját helyiségében (Zweig-kávéház) 87 szegény iskolás gyermeket fog meleg teli ruhával ellátni. Ez oly szép jele az egyesület humanus törekvésének, amelyet egyáltalán eléggé mellatni nem lehet. A sok gyermek ószinte halála legyen az egyesület méltó jutalma és elismerése.

— **Első kamarahangverseny.** Az »Ujpesti Zeneművelő Egyesület« f. évi december hó 2-án este 7 órakor tartja az idei első kamarahangversenyt. Ezek a hangversenyek mindig kellemes élvezetet nyújtanak az ujpesti zene-értő közönségnek, minél fogva nem csoda, ha a közönség nagy érdeklődéssel várja az első hangversenyt. Az I. Kamarahangverseny műsora a következő: 1. Schubert. Vonósnegyes A moll op. 29. a) Allegro ma non troppo b) An-

dante c) Menuetto d) Allegro moderato Előadók: Seymann E. (I. hegedűn), Láng Zs. II. hegedűn), Lázár O. (mely hegedűn), dr. Troján A. (gordonkán). 2. a) Mozart. Ramia-ária a varázsfuvola című operából. b) Grieg Soloejgs dala c) Schubert Der Neugierige. Énekli: Győri Margit k. a. tanárnő, zongorán kíséri Erkel Gyula főigazgató úr. 3) Mendelssohn. Octett Es dur. Előadók: Effenberger J. és Löffler R. kisasszonyok (zongorán négy kézre). Seymann E. (I. hegedűn), Láng Zs. (II. hegedűn), Lázár O. (mely hegedűn) és dr. Troján A. (gordonkán). Kezdeté pont 7 és fél órakor. Helyárak: Ülőhely 80 kr. Állóhely 50 kr.

— **Az ujpesti kir. all. polg. leányiskola önképző köre** f. hó 19-en d. e. 10 órakor tartotta meg alakuló gyűlést. Jelen voltak: Gallauer Anna az irodalom tanárnőjének előnökele alatt a polg. isk. IV. osztályának növendékei. A megnyitást nagyban emelte az, hogy ezuttal mint vendég megjelent Illek Vincze esp. plebános, Gallauer Lujza igazgató, valamint a tantestület legnagyobb része. Első sorban Gallauer Anna önképző-köri előnök tartott beszédet a növendékekhez, fejtegetve előttük az önképző-kör fontosságát, amennyiben úgymond honleányi kötelessége minden magyar leánynak az irodalmat s az irodalom termékeit ismerni s magát önművelni, hogy annál jobban megfelelhessen a honleányi kötelességnek, a kinek tehetsége van szépen szavalni az abban az irányban fejlesztése tehetsége, a kinek tehetsége és szép irálya van, annak az önképző-körben módja lesz azt kiművelni, végre ki e teren működni nem kíván, a gyűléseken szorgalmasan megjelenve ismereteket szerezhet e teren. Megnyitást követően Gallauer Anna előnök a vendégeket üdvözölvén, a gyűlést megnyitottnak nyilváníttja s felkeri a tagokat az 1897-98-ik évi önképző-kör tisztviselőinek megválasztására. Ezen czélból két alelnököt, négy jegyzőt, négy penztárost jelölt, kik közül a növendékek szavazás útján a következőket választották meg: Prem Margitot előnöknek, Gölka Stefániát és Riedlein Emiliát jegyzőknek, Schmidt Olgát és Elsner Etelkát pedig penztárosoknak. Gallauer Anna előnök erre felkeri Erschinger Jánosné tantestületi tagot, hogy úgy mint eddig ezentúl is szíveskedjen az ellenőri tisztséget elvállalni. Ekkor felhangzott az ifjúsági dalkör által énekelve a »Szózat«, melynek vezetését Hazslinszky Gusztáv enektanár vállalta magára. Kinek szakszerű vezetése mellett az ujpesti közönség nem egyszer gyönyörködött a polg. isk. dalköre által előadott énekekben. A »Szózat« elhangzása után Illek Vincze esperes plebános és gondnoksági előnök emel szöts hivatkozik Krisztus ama mondasára: »Igyekszetek olyan tökéletesek lenni, mint a ti mennyei atyátok.« Eme mondasával már Jézus Krisztus adta meg az önképző-kör eszmejét, mert csak az akarat és önképzés tökéletesíti az embert, ennél fogva kerü a növendékeket, hogy igyekezzenek buzgó tagjai az önképző-körnek lenni és így önmagukat tökéletesíteni. Gallauer Lujza igazgató néhány buzdító szava után Isten áldását kerü az önképző-kör működésére, melynek buzgó működése kepezze azon jutalmat melyet kötelességű munkája után remélhet. Ezzel véget ért a lelekeselő, ünnepeles megnyitó ünnepély.

— **Az Ujpesti közművelődési kör** szombaton f. hó 27-en a kör helyiségében társasvacsorával egyb-kötött felolvasó-estélyt rendez. Ez alkalommal Dr. Csillag Zs. ur fog felolvasni.

— **Hangverseny.** Az angyalföldi új iskola felavatási ünnepele alkalmával f. évi december hó 7-en este 7 órakor rendezendő hangverseny ügyében a legzeleesebb körű intézkedések törtantek. A rendezőségnek sikerült csupa előkelő művészt megnyerni és így a hangverseny nemcsak fényesen fog sikerülni, hanem a résztvevőknek kellemes és élvezetes estélyt fog nyújtani. A részletes műsört lapunk jövő számában fogjuk közölni.

— **Az ujpesti izraelita iparos- és kereskedő ifjak együletének** ma csütörtökön tartandó felolvasó ülesen dr. Weiszbürg Gyula budapesti segédrabbi fog előadást tartani. Keretnek a tagok, hogy az előadáson minél számosabban megjelenni szíveskedjenek. Vendégek szívesen láttatnak.

— **Disznótor.** Podrúzsik Ferencz vendég-lős mult szombaton tartotta ez idei első disz-

nótor, amelyre számos vendéget hívott meg. El is mentek sokan a disznótorra és jó elvággyal togyasztották el a kütünő és házilag készített disznóapróleket, töltött káposztát stb. mire a jó bor könnyen csúszott. A disznótor minden szombaton ismétlődik. Egy teritek ára 60 kr., az új valuta szerint 120 fillér.

— **Az »University Extension« Ujpesten** Az »University Extension« czéljaul tűzte ki, hazafias, általános és közhasznú felolvasások által a munkások és munkaadók közt a humanus és kulturális intézmények iránt a figyelmet felebresztetni, de főleg ismeretterjesztő és társadalmi kérdéseket népszerű alakban fejtegetni, szóval az egyetemi népnevelést általánosítani. Az »University Extension« több lelkes tagja most vasárnap Ujpesten fog előadást tartani, melyre nemcsak a munkások, hanem az intelligencia figyelmét is felhívjuk. Ezt a derék mozgalmat az egész társadalomnak fel kellene karolni, de különösen az egyesületeknek lelkesen támogatni. Álljunk mindnyájan szívvel-lelékkel a nemes ügy előmozdítására, mert annak üdvös hatása befolyásos tenyezője lesz társadalmi életünk fellendülésének és közönségünk szellemi fejlődésének. Buzdítsunk és lelkesítsünk mindenkit a felolvasásra való részvételre, mert ha az »University Extension« látni fogja az ügy iránti érdeklődésünket, akkor vállalkozni fog arra, hogy a tel folyamán egész felolvasó cziklust rendezzen Ujpesten, a miből sokan szellemi hasznót fognak meríteni. Ezért kerjük Ujpest hazafias, a jó es nemes iránt érdeklődő közönséget, hogy a felolvasáson minél számosabban jelenjen meg. A most vasárnap tartandó felolvasást dr. Marczali Henrik egyetemi tanár fogja megnyitni, Maday András egyetemi polgár a »mértékletességről.« Volfner Pál egyetemi polgár a »történelemből.« Szemenyei Kornel a »szövetkezetekről« és meg többben általános ismeretterjesztő tárgyakról fognak felolvasni. A felolvasás helyét es idejét a napi lapok fogják közölni. Ezekből látjuk, hogy a felolvasás igen érdekes és tanulságos lesz.

— **Az első szarvashajszja Megyeren** Noha az időjárás az elkepezhető legkedvezőtlenebb a róka- és a szarvashajszja mult szerdán del-előttemtartották az idei vadászévadban a legelső szarvashajszját. A mar hetek óta tartó teljes szárazság rendkívül megnehezítette a kopók munkáját: mert a szárazs lábnyomainak alig maradt skentje a kiszaradt levegőn. A káposztásmegyéri vadásdortben most bezárt két szarvas közül egy erősebb lábajban szenved: s így szerdán reggel a gyöngébbet szállították ki a sikatori pusztára egy szűk ketreczben, ahol azután a nemes vadat szabadon bocsájtották. Tíz percz múlva azután a hajszamester nyomra vezette a kopofalkát, amely az elbocsátott szarvas lábnyomai után eleget jól hajtott: amde a szarvast nem bírta elfogni, mert hajtásközben ismételtan nyomot vesztett a teljes szárazság és fullasztó por miatt. A szarvashajszját a falkánagy Nádasy Ferencz grófi maga igazgatta.

— **Halalozas** Id. Bajusz Bathn. volt asztalos-mester vasárnap reggel fél 3 órakor élete 77 évében meghalt. Temetése nagy részvel mellett hétfőn d. u. 3 órakor volt. A megboldogultat nagyszamu rokonság gyoszolja.

— **Sport** A »Magyar lovaregyesület« és az »Urlovasok szövetsége« már megállapította a jövő évi versenynapokat. A versenynapokat úgy állapították meg, hogy sem Ausztriában, sem Magyarországon ne legyen két helyütt egyszerre verseny. Ugy Budapestben, mint Alagon egy versenynappal több lesz, mint a mult évben. A budapesti versenynapokat így osztották be: Május 7, 8, 10, 12, 14, 15, 17, 19, 21, és 22, augusztus 14, 15, 18, 20, 21, 23, 25, 27, 28, és 30; szeptember 25, 27, 29 és október 1, 2, 4, 6, 8, 9, és 11-en; Alagon versenyek lesznek: Marcius 31. és aprilis 2, 3, 5, 7, 10, és 11-en; junius 5, 7, 9, 11, és 12-en; szeptember 4, 6, 8, és 11-en és november 5, és 6-an. Érdekes hogy a jövő évi versenyszézon Alagon kezdődik és ugyanott záródik.

— **Felolvasó-estély.** Az »Ujpesti kereskedő és iparosifjak önművelődési köre« vasárnap tartotta II. felolvasó-estélyét saját helyiségében, a Zweig-kávéházban. Az estély ep oly szépen sikerült, mint az első. A terem zsufolásig megtelt közönséggel. A műsor minden egyes száma nagyon jó volt. Volt szavallat, monológ, ének- és műkedvelői színelőadás

Szavaltak Freyler István, ki Petőfi »Órültjét« adta elő erős drámai hatással. Schwarz Samu a »Szinészkirályt« szavalta el igen szépen. Schlezinger Bernát, ki »Egy vőlegény az ajtó előtt« és Wiederkehr Vilmos »A kedves ember« című monológot adták elő igen jól. Szilágyi Pál, kuplékat énekelt szép sikerrel. T. Kálmán János a kör hegedőse ügyesen játszott hangszeren. A műsor főpontja Martonffy Imrenék, a »Szereltem komédiája« című egy felvonásos szindarabja volt, melyben kiténtek: Szilágy Margit k. a. (Mari) és Bodnár Karolin k. a. (Eliz.) Mindkettő ügyesen játszott, Freyler István, Balkanyi Elemer szerepét minden tekintetben kifogástalannul játszotta el, ugyancsak Wiederkehr Vilmos Jánost, az inást nagyon jól játszotta. Kar hogy színpad nem volt, de így is tetszett az előadás. A szünórában Feher Gyula, Arany János »Családi kör« című költeményét adta elő többféle variációkban a közönség nagy tetszése mellett, s közkívánatra meg Petőfi »Órült«-jéből is szavalt. Műsor után következett a táncz, mely confettivel és világpostával volt egybekötve, s a legjobb hangulatban a reggeli órákig tartott.

— **Utonallias fenyés nappal.** Vasárnap d. e. a Jókai-ntezában egy elszánt utonálló meglámadt egy uriembert és megakarta lopni. Az illető azonban — akinek bátorsága nem szalolt inába — az utonallót a földre teperte és az össze seregett közönség segítségével a kapitányságra vitte.

— **A Szabad Lyceum.** A Szabad Lyceum sorozatos előadásait a Magyar Tanítók kaszinójában a történelemből Sebestyén Gyula tanítóképző-intézeti igazgató december közepéig minden esütörtökön este 7 órakor tartja. A legközelebbi előadás nov. 25-en, esütörtökön este 7 órakor lesz. A tanügyi bizottság november 27-en, szombat este 7 órakor ülést tart, a melyben dr. Eben Mihály bemutatja számoló gépet. Ajánljuk tanítóink figyelmébe.

IRODALOM.

— **(Párbajszabályok.)** Utmutató a lovagias ügyek elintézéséhez című művére hirdetéssel előfizetést Lovas R. Gyula okl. vivomester. Könnyen érthető és világos utmutatót akar szerző a nagy közönség ele boesatani, mely minden a lovagias ügyek elintézésével összefüggő kérdést felölel. A könyv nagy nyoleadret alakban, illusztrálva ujevve fog megjelenni. Előfizetési ár 1 frt, bolti ár 1 frt 50 kr. lesz. Előfizetési pénzek szerző címére (VI. Nagymező-uteza 27. sz. l. e.) küldendők.

A közönség köréből.*

Nyilatkozat. Tudomásomra jutott, hogy f. hó 23-án a villamosvasuton nagyobb társaság előtt egy helybeli építési vállalkozó fennhangon ujságotta, hogy én beszüntettem a fizetést, azaz hogy fizetéseket nem vagyok.

Ezzel szemben kijelentem, hogy én fizetéseket nem vagyok és nem is voltam soha, de kijelentem egyszersmint azt is, hogy az illető építési vállalkozónak állítása merész hazugság, melyet csakis a tisztességtelen konkurencia adhatott szájába, a melylyel rajtam becsületesertést követett el, s ezért őt át is adtam már ügyvédemnek, hogy a büntetőtörvénysszék által vonássék felelősségre. Ugyanekkor mint jellemző dolgot mi sem tartoztat nyilvánosságra hoznom, miszerint a mások becsületében ekként gázoló nagyreményű építési vállalkozó igemis annak idején kiegyezett már, mit ha hitelezői tenni vonakodtak volna, azzal biztatta őket, hogy ha ki nem egyeznek vele, akkor agyonlövi magát.

Ezt az embert és eljárását a fenytőtörvénysszéken kívül a józan közönség ítéletére bízom.

Ujpest, 1897 nov. hó 24-én.

Kőrösi (Steiner) Lajos.

* E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

Ertesítés.

T. Ujpest és Rákospalotai háztulajdonos urak!

Mint a »Telefon Hirmondó« vállalat engedélyese, mely vállalat a huzalóknak az épületekre való felerősítése és bekapcsolása tekintetében a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur által 1897. évi augusztus hó 10-én 43,347 V. sz. a. kibocsájtott engedélyokmány 6. és 8. §§-ai értelmében az 1888. XXXI. t. c. 7. és 8. §§-aiban körülírt törvényes kedvezményeket és előnyöket élvezzi, van szerencsénk t. Uraságodat az 1888. évi XXXI. t. c. z. végrehajtása tárgyában kiadott 1890. évi 23,445. számú miniszteri rendelet 86-ik §-ának értelmében ezennel értesíteni, hogy a vállalat huzalainak felerősítése és bekapcsolása tényleg fogantatba vetetni fog és pedig a ker. miniszter ur önméltósága 1897. évi október hó 18-án 64,885. sz. a. kelt építési engedélye alapján.

Teljes tisztelettel:

»Telefon-Hirmondó« részvénytársaság.

Szerkesztői üzenetek.

E. J. Jezvin. A levelet megkaruk, legközelebb válaszolunk. Üdvözlét!

— y — z. Bolond embernek getéseire nem adunk semmit, ma-holnap ugy itóleri a krízis és az örültek házába kerül.

Kivárcsi. Nyiltéri közleményeket a igen különk, csak akkor, ha közérdekű, amatan nem akarunk magunknak jóvedelmet közölni.

Reménytelen szerelem. Mi már bször kijelentettük, hogy csak jó verseket fogunk és így az ön »Reménytelen szerelem« a papirkosár fenekén reménytelenkedik.

Naiva. Ha önnek egy fiataler sokat bökol, akkor a mama mondjon hamar, it.

Humorosnak. Ha önnek oly ryszerű ötletei vannak, akkor usza át a Dunát.

FUCHS ANTAL

könyvnyomdája

Ujpest, Árpád-ut 20. szám.

Ajánlkozik a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos készítését a legjutányosabb árak mellett.

Ervállal hírlapokat és műveket minden nyelven, körleveleket, táblázatokat, esketésre, gyűlésre és egyéb meghívókat, gyászjelentéseket, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli kereskedelmi és egyetemesi nyomtatványokat, szállítóleveleket, falragaszokat, ronaltott üzleti könyveket, folyóiratokat stb. stb. a legmérsékeltébb árakon való elkészítést.